Ч. 36. Чернівцї, пятниця дня 25. марта (7. цвітня) 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ що середи, пятницї і недїлї, з тижневим додатком „РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертае ся лише на попереднє застережене. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“ разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Під крилами дуалїзму.

(✕) Конфлікт австро-угорский, чи радше конфлікт угорскої опозициї з короною, перейшов знова в остру фазу із огляду на те, що монарх, як головний командант спільної армії не може згодити ся на обниженє її боевої спроможности через роздвоєнє, якеб викликало введенє мадярскої команди, рішаючись остаточно на постуляти економічні, якими можуть представителї угорского народу розпоряджувати до вподоби.

На сїм місци не думаємо займати ся близше розвязкою, яка покінчить теперішну прикру ситуацию, наведемо лише декілька даних про економічнє скріплєнє Угорщини за послїдні роки, яке наступило під крилами дуалїзму і то по більшій части коштом Австриї. Ті данї викажуть, що безпроволочна митова відрубність Угорщини від Австриї булаб руйнуючою хиба для Угорщини, а не для Австриї. Проворна економічна полїтика угорских мінїстерств податковими пільгами, обниженем желїзничих тарифів і т. д. довела до того, що угорский промисл і рільництво в послїдних роках незвичайно піднесли ся, заливаючи австрийські провінциї та й побиваючи своєю дешевостию на ринках продукти провінций австрийских між иньшими Буковини і Галичини, у яких промислом і рільництвом піклують ся по мачошному і державні стремить ся головно до того, щоб видушити із кождого найбільшу скількість податку без огляду на те, чи се продуцента не доведе до банкротства.

Зачнім з рільної господарки. Аграрна продукция Угорщини змогла ся в послїдних десятилїтях більше чим в попередних столїтях. Угорска збіжева продукция зросла від 1870 до 1902 р. із **50** на **105** міл. метричних цетнарів, себто на круглих 800 тисяч корон у рік. Се стало ся через збільшенє простору, який віддано збіжевій культурі, що із 6·5 міл. ha в 1870 р. підніс ся в 1903 р. на 9·5 міл. ha, а за той сам час піднесла ся ще й видатність одного ha із 7 на 12 цетнарів метричних пшеници, а подібно й иньших родів збіжа. Отсе уліпшенє і зріст рільної господарки Угорщини були можливі тілько завдяки дуалїзмови. Угорскі продуценти вивозять річно до Австриї 25 міліонів метричних цетнарів збіжа головно в муцї вартости 360 міл. кор., а не оплачуючи ніяких мит можуть заробляти пересічно на метричнім цетнарі збіжа більше по 4 кор. від продуцентів сусїдних аграрних держав, що відділені митовими границями від Австриї. Не треба й говорити, що зріст вивозу угорского збіжа й муки вбиває рільництво і млинарство галицке й буковиньске.

Та не слїд забувати, що велика часть угорского збіжа йде на хов худоби, яку теж закупоує Австрия в що раз більших скількостях. В 1886 р. продала Угорщина Австриї 100.000 штук худоби рогатої, головно волів у вартости 45 міл. кор., а 1904 р. 375.000 штук у вартости 136 міл. корон. Коний продала Угорщина Австриї 1885 р. 84.000 штук, а 1904 р. 22.300. Не треба тут промовчувати й торговлї безрогами, що приносить Угорщинї річно 55 до 77 міл. при продажи в Австриї 400 до 600 тис. штук. І так прим. віденьский ринок залила рогата й безрога худоба угорска, а за те буковиньскї й галицкі торговельники товару мусять шукати місця збуту по містах нїмецких і то річ природна серед обставин далеко більш некорисних. Коли говорить ся про витвори рільної господарки, то треба згадати ще й про угорске вино, якого річно йде до Австриї 700 до 800 тис. гектолїтрів на півтретя міліона гектол. усеї продукциї.

Загалом треба сказати, що майже одна третина угорскої рільної продукциї находить збуту у Австриї. **Вивіз угорских продуктів до австрийских провінций завдяки дуалїзмови зріс за послїдне пядесятилїтє із 60 на 1000 міл.** кор. і серед наведених вже незвичайно корисних обставин буде зростати ще раз більше. Колиж Угорщина стане від Австриї відмежована митовою границею, то продукция угорского рільництва відразу втратить користність австрийского ринку збуту, а за те двигнулоб ся рільництво австрийске. Оттамто й хитрі Мадяри ставлять справдї клясичне бажанє, щоб митовий роздїл введено аж в догідний (!) для них хвили.

Замітні для сеї справи також данї що до угорского промислу. В **1857** р. було на Угорщинї занятих промислом **430.000** людий, а **1900** р. підскочило те число на **1,183.000**. Сей зріст стане ще яснїйший, як згадаємо, що за той сам час, коли загальна скількість населення піднялася о **35** проц., то число промисловців збільшило ся о **175** проц. Розвиток угорскої індустриї викаже ще й отсї данї: 1868 р. виносила продукция вугля 12, а 1902 р. 62 міл. метр. цетн., продукция желїзна 1868 р. — 1·1 а 1902 р. — 4·3 міл. метр. цетн., продукция цукрова 1868 р. — 0·1, а 1902 р. 2·6 міл. метр. цетн., продукция пива виносила 1868 р. 0·6 міл. гектолїтрів а 1902 р. 1·2 міл. hа. Акцийний капітал Угорщини заангажований в промислї виносив 1868 р. **50** міл. кор., а нинї підніс ся до **350** міл. кор. Про зріст угорского промислу сьвідчить і те, що прим. 1885 р. спрядено в Угорщинї 12.000 метр. цетн. бавовни, а крім сего перетикано 53.000 метр. цетн. спроваджених ниток бавовняних, а в р. 1903 перероблено 92.000 метр. цетн. бавовни і 116.000 метр. цетн. спроваджених ниток. Угорский промисл ютовий спотребував 1885 р. 13.500 метр. цетн., а 1904 р. 100.000 метр. цетн. Зріст промислу цїхуе з одної сторони те, що Угорщина, що раз більше обходить ся без австрийских продуктів так прим. австрийский вивіз льняних тканин до Угорщини спав за послїдних 20 лїт із 31 на 14 міл. кор. а за те угорский вивіз скіряних виробів зріс із 4·7 міл. кор. в 1890 р. на 14 міл. кор. в 1904 р.

Зріст угорского промислу поступає ходою такою, як у нїякій із сусїдних рільних держав, отже економічні інтереси „кривдженої“ Угорщини процвитають під крилами дуалїзму так гарно, що ми булиб незвичайно вдоволені, колиб щось подібного можна сконстатувати і в Австриї.

Полїтичний перегляд.

Австрия. Перед віторковим засїданем парляменту відбуло ся засїданє предсїдателїв парляментарних клюбів, у якім брав удїл також президент мінїстрів бар. Гавч. Ходило о установленє речинця великодних ферий. Сперщу мали вони тривати від 11. цвітня до 2. мая. По промові пос. Василька, який вказав, що як-раз на 2-го припадає руский Великдень, постановлено, що ферії тривають аж до 3-го; перше засїданє парляменту відбуде ся 4. мая. — Понедїлкове засїданє посольскої палати розпочало ся о годині 3/4 по полудни. Президент мінїстрів і мінїстер краєвої оборони відповідали на інтерпеляциї. Пісдя того вибрано членів до комісиї для внесення Дершати. Між інтерпеляциями внесеними на тім засїданю є також інтерпеляция посла Дашиньского в справі будівлї водних каналів, яка зачинає відсувати са у що-раз дальшу будучину. — Мін. Кляйн вніс законопроєкт про уживанє гривен, які платять адвокати й адвокатскі кандидати. Частина їх повинна бути обернена на гуманїтарні цїли адвокатского стану. В дальшій дискусиї над законом про районоване бураків промавляли ґенеральні бесїдники. Внесенє пос. Прімавесі, щоб цїлий законопроєкт відіслано знов до комісиї, відкинено в поіменнім голосованю 210 голосами проти 80, після того приступлено до дебати специяльної і ухвалено чотири перші параґрафи. На кінци засїданя інтерпелював посол Шраффель в справі переговорів з Угорщиною, домагаючись головно вияснень в справі угорскої команди у війску, що мала би бути дорічена лиш на два лїта. — Вівторкове засїданє розпочало ся читанем інтерпеляций і внесень. Всенїмецкий посол Берґер поставив одно внесенє, щоб правительство обняло

Українська вистава образів, різьб та плахт у Львові.

(Вражіня, спостереженя, уваги).

(Дальше).

В цїлій тїй краківській атмосфері артистичній пробував з Жуком молодший його товариш Михайло Бойчук. І цїкава річ: Бойчук прийшов до Кракова (здаєть ся менї завдяки великим заходам пп. Панькевичів) прямо з наших піль, з під мужицької стріхи; весь тут було для нього нове, незнане, пориваюче, — а предсї в працях його годї добачити таке невільництво, як є оно у талановитого Жука. Бойчук не загубив свого „я“; на всьо дивив ся, скажім по мужицьки: цїнив, хвалив, впадав в ентузиязм, оглядаючи пр. закопянскі краєвиди Вичулковського, — а сам говорив собі: — „Гей, Божечку, — я то колись... но-но!“... І справдї Бойчук переміг всякі перешкоди і початкові технїчні трудности (рисунок), почув себе свобідним в передаваню найнїжнїйших вражінь і тонкостий краски, в портрет з'умів зазначити всю душу даної людини, а в пейсажі всю красу і настрій. Пригадую собі, з яким вдоволенєм, з якою роскішю глядїли ми в Кракові на слїдний поступ в кождій новій річи, що виходили з під кисти Бойчука в останних двох роках. На виставі львівській було два портрети роботи Бойчука: портрет звісного письменника польского Жеромського і його сина. Оба дуже добрі. Як-раз недавно мож було оглядати на краківській виставі портрет Жеромського, роботи проф. тутешної академії Вичулковського. Всї, що бачили оба сї портрети Бойчука і Вичулковського признають, що Бойчук дав портрет лїпший, цїкавійший. У Вичулковського Жеромській — се такий собі гарний пан, а у Бойчука — жива людина так і бачить ся, що се автор Ludzi bezdomnych, Агумана, Popiołі-ів. Жалувати треба, що Бойчук не надіслав на виставу иньших ще своїх праць, потретів і пейсажів.

Між рештою „краківських людий“ виріжняєть ся ще гарно Бурачок Іван з Київа. Се знов ученик так добре знаного нам маляра-артиста, проф. Станїславського. Оба они з України, оба люблють ся і розуміють красу української природи, лише Станїславський се вже скінчений майстер-артист, а Бурачок лише спосібний ученик його. Працї Бурачка добрі, гарні, інтересні, але о нїм самім говорять поки що небогато. Се правда — каже десь-там чи не Нїтше — треба людині якогось чоловіка другого, мудрого, даровитого, щоб сей визволив в нїй тайну її духа, ввів її на шлях, але відтак треба остаточно позбути ся визволяючого провідника. Сам Станїславський цїнить (о скілько менї відомо) працї нашого артиста дуже високо, — але і сам Ст-ий, здаєть ся, не заперечив би, що Бурачкови треба, як-раз ізза його правдивого таланту, визволити ся із впливу учителя свого.

Вперве бачив я також малюнки Модеста Сосенка. На образках в більшій части читаю: Париж... Отже вже не Краків. Париж! Починаю розглядати ся. Нїхто-б може і не припускав, не прочитавши вперед підпису: Сосенко, що всї сї річи справдї дїло одної людини. Така ріжнородність! Там, видаєть ся з далека, якийсь сьвятий в византийскім стилю, намальований до церкви сьв. Юра. Приходиш близше, читаєш: ...Митрополит Атанасій Шептицький. Образ величезний, інтересний, але... не найлучший. Гарнїйші і лїпші портрети, студиї, етюди. Видно, артист се молодий, але поважний, серіозний, кидаєть ся і у ту і там, пробує малювати сяк і так, все дає річи, коли не все цїнні, то що найменьше інтересні. На призанє, яке стрінуло його зі сторони „Товариства прихильників“ — заслужив вповнї. Се справдї артист!

Наконець хотїв би я ще кількома хотяйби словами згадати про Ю. Панькевича. Панькевич один із старших малярів наших, такий заслужений і талановитий, а предсї не дождав ся такого загального признаня, як пр. Труш. Чому, не знаю. Труш прийшов вже в гарнїйших, більш сприяючих часах, — Панькевич пережив часи найгірші. Малював церкви, бо мусїв. В глухих селах полишав свої гарні річи, нїхто їх не знає поза

управу церковних маєтків у Передлитавії, а друге, щоб переняти духовеньство на етат державних урядників. По відповідях міністрів Гартля і Біляндта на деякі інтерпеляциї, приняла палата в другім і третім читаню закон про районоване буряків. Відтак дорогою наглячого внесеня рішено продовжити речинець льокальних желїзниць, який припадав на 31./XII. 1904 до 31./XII. 1905. З черги реферував посол Пастор закон про військові підводи. Дотепер нормували сю справу цїсарский патент із 1897 р. та розпорядок із р. 1782 — отже закони зовсїм перестарілі. Обовязуюча в них платня 6 сот. за 1 км. зовсїм не відповідає нинїшним обставинам, тож краєві фонди мусїли давати відшкодованя все таки не вистарчаючі на дїйсну заплату. Після постанов нового законопроєкту буде доплата із рамени країв зовсїм злишна, бо плата за підводи буде чотири рази більша, як досї. Дальше нормує новий законопроєкт платню після утраченого часу, а не після дїйсно переїханих кільометрів. Дебата над сим законопроєктом доволї хосенним для населеня, розпічне ся на засїданю понедїлковім.

Угорщина. 4. с. м. реферував Кошут в сторонництві независимости справу про положенє політичне. До недавна була надія — говорив він — що король вилучить 450 мілїонів кредитів військових і підвисшенє контингенту рекрутів з політичних жадань. Коли однак показало ся, що лише 80,000.000 з того мало бути вилучених, комітет екзекутивний опозициї заявив, що угода на тій підставі наступити не може. Відтак говорив Кошут, що засїданє сойму з 4. с. м. мало лише полагодити формальности і назначити друге засїданє на 5. с. м. Кошут дістав порученє від комітету екзек. опоз. поставити в соймі внесенє на анульованє т. зв. lex Daniel яко нарушуючого конституцию. Навіть слїди того закона будуть вичеркнені з протоколу. В соймі має бути також поставлений проєкт адреси до корони. Сї виводи Кошута сторонництво приняло одноголосно до відомости. На засїданю сойму 5. с. м. по полагодженю формальностий і удїленю Апонїому 4 тижневого урльопу, поставив Кошут внесенє на анульованє „lex Daniel“ і на вибір комісиї з 21 членів задля ухваленя адреси до Корони. На сїм замкнено засїданє. Слїдуюче 6. с. м. з порядком дневним: мотивованє тих внесень.

Росия. В часописї „Син Атєчества“ підносить кн. Трубецкий, проф. московского унїверзитету в артикулї під заголовком „Пильні справи“, що конечно треба заняти ся народностями мешкаючими в державі російскій. Нашим обовязком — говорить він — в нинїшній хвилї є настоювати на се, щоби чужоплеменні нациї одержали однакове право репрезентациї з людностию російскою. „Русскоє Слово“ доносить, що оберпрокуратор Сьв. Синоду Побєдоносцев подав ся до димісиї. Причиною є нові напрями, які проявили ся в церкві російскій, яка протестує остро проти упослїдженя прав і традиций церковних через власти сьвітскі і домагає ся повороту до форми церковної з XVII. столїтя. — „Таймс“ доносить, що всї урядники, що мешкали в палатї маринарки в Петербурзї, а де відбувають ся засїданя ради міністрів і комітету міністрів, дістали наказ, щоби до 14 днів опорожнили помешканя, бо там буде розміщене військо, щоб боронило міністрів від атентатів. — В Лодзї виконано динамітовий замах на комісара поліциї Шаталовича. В Петербурзї зловила поліция 12 членів комітету соц. револ. Між арештованими є і жінки, між ними дочка бувшого ґен. ґуб. полтавского Леонтієва, у котрої найдено кількадесять кільоґрамів динаміту.

Росия й Японія.

Російскі війска концентрують ся коло Кіріну. Малі відділи російскі атакують і непокоять наступаючих Японців, щоби в той спосіб дати можність зібрати ся великим відділам російским. Доносять також часописи що Курокі лагодить ся до головного і наглого атаку на уступаючих Росиян. — Внутрішною позичкою російскою на 200,000.000 рублїв на 5 проц. по курсї 96 обнижено вартість иньших вальорів. Рента російска сейчас по затягненю позички спала в Петербурзї з 87 на 83. а в тім самім відношеню подешевіли також прочі заставні лїсти земскі і мійскі. Від часу виповідженя війни рента російска спала загалом о 16 рублїв. Тимчасом позичка японьска загранична тїшит ся найлїпшим поводженем. Сума субскрибована лише в Америцї перевисшає 7 разів а в Европі 12 разів позичку, так що Японїя місто 20,000.000 ф. ст. могла взяти 30,000.000 ф. ст. т. є. 280,000.000 руб. по курсї: у Льондонї 86 а в Ню-Иорку по 88·75, пересїчно отже 87 на 4 і пів процент. Коли отже обчислити чисту суму яка з російскої позички вплине до кас — то она виносить лише 192,000.000 рублїв, а процент фактичний буде *5·53* підчас коли японьска позичка вляє до каси реальну суму 244,000.000 рублїв лише на *5·12* фактичного проценту. До сего тра додати, що Японїя вже по 5. лїтах може викупити свій довг, підчас коли Росия доперва по 12 лїтах може се зробити; як також і факт, що звичайною стопою процентовою в Японії є 5 проц., підчас коли в Росиї 4 проц. Отже тим тяжше виглядає для Росиї нинїшна підвишка стопи процентової, коли в Японії ся підвишка є майже невидна 0·12. А ту ще самі російскі часописи сподїють ся в найблисших днях зниженя курсу російских паперів на 80, або і нисше.

В виду сего всего можна сказати, що Росия потерпіла при своїй пожичцї в порівнаню до японьскої не меньше пораженє, як під Мукденом. Додати варта ще й те що попередна позичка японьска заключена по курсї 93 на 6 проц. має нинї курс 116 отже о 23 висший, та що навіть державні банки Німеччини, приятельки Росиї, злакомили ся і заанґажували ся в позичцї японьскій. Капіталїсти синтементів не знають і саме тому, що они позаанґажовували свої капітали в теперішній війнї, напирають воюючі сторони до мира; відносить ся се головно до француских вірителїв Росиї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 6. цьвітня 1905.

Безглуздє російскої цензури супроти українськоі мови. Про угнїї україньскої мови в Росиї заговорив харківский унїв. професор Н. Сумцов на стовпцях „Русскіх Ведомостій“. Між иньшим пише він „Не мало шкоди приносить также повне усуненє україньскої мови із народної лїтератури. Не дозволяють печатати популярних книжок на щоденні жизненні питаня. Ось так не пропущено в послїдних часах розвідок Черняхівского — про віспу, Лободовского — про кертицю, Комара — про житє св. Кирила і Методия, Загірньої — про гори, Бондаренка — про вульканн і богато иньших. Українцї тільки через те, що вони Українцї єдино за свою мову лишені елементарних відомостий про лїченє недуг, про поведенє з домашним товаром і т. и.“

Борба за україньску мову. Лубеньске сїльско-хазяйске товариство звернуло ся до такогож товариства полтавского, щоб воно піддержало у прасовій комісиї Д. Кобека поставлене ним домаганє о визвіл україньскої мови із під дотеперішних переслїдувань. На засїданю полтавского сїль. поз. товариства із 17. марта рішено за ініциятавою голови Д. Квітки прихилити ся до сего і вибрано окрему комісию для сеї справи, у склад якої увійшли П. Н. Малама, Н. А. Дмитріев, П. М. Дубровский, М. П. Ганько і В. І. Василенко.

Резиґнация бар. Кохановского. По 30-лїтнім бурмістрованю зложив д. 4. цьвітня бар. А. Кохановский свій уряд, який сповняв після свого найлїпшого розуміня для добра міста. Рада мійска, принимаючи резиґнацию 1) іменувала его на внесенє р. проф. др. Ціґлявера почесним бурмістром із задержанем пенсиї 2) ул. Кохановского названо улицею бурмістра Кохановского 3) установлено 250 кор. стипендиї імени Бурмістра Кохановского, яку надїлювати буде бар. Кохановский кождого року д. 13. червня в день своїх імянин. Всї рішеня переведено одноголосно, а для усьвяточненя хвилї покінчено на тім засїданє мійскої ради.

Як жиє цїсар в Будапештї? Угорска ґазета „Uj Idök“ помістила онодї артикул публїциста Герцеґа — про спосіб житя нашого цїсаря у Будапештї: Король встає рано о 5-ій або 5.30 год. отже о годину пізнїйше, чим давнїйше. Камердинер Бахер голить монарха, що відтак пє філїжанку кави з булкою і склянку води спроваджувану що дня із Шенбруну. Відколи король приїхав до Будапешту має звичай снїдати в канцелярии, щоби відтак сейчас міг забрати ся до працї, що треває до полудня. Відтак предкладають ся монархови письма канцелярии кабінетової до підпису. Від години 9-ої займає ся король актами мі-

---

мешканцями тих кутів, а що Панькевич, як маляр церковний не хотїв робити компромісів на річ таного ефекту, звичаю, чи ґусту, — тому і не чуємо про нього так, як би сего треба. А предсї не хто иньший, але Панькевич дав нам пр. чудесні орнаменти в „Акордах“, орнаменти стильові, артистичні, наші... Сим разом виставив Панькевич дуже мало своїх праць. Здаєть ся менї: чотири або пять. Як звичайно — нариси вуглем або кридкою. Найбільш вбив ся менї в память ескіз під назвою: Лїс. Чудесна річ! Голі дерева, похилені сумно, а долом осїнне, жовте листє. Кілька разів вертав я до сего рисунку, вдивляв ся і не міг надивитись. Цїна: чи не 120 кор. І сумно, менї стало і сьмішно... Щож? анї такоі дрібницї не було тодї у мене. Інтересним видав ся менї надто портрет якоїсь старшої панї. Згармонїзований, стильовий. Так і пригадував менї старі старезні портрети, часи і людий колишних.

Сї працї заслугують по моїй думцї на специяльне зазначенє.

(Конець буде).

Максим Ґоркий.

Раз в осени...

Оповіданє бувшої людини.

Із рос. переклав Грицько Коваленко.

... Раз в осени довелось менї стати в дуже неприємне і невигідне становище: в містї, до якого я що йно приїхав і де в мене не було жадного знайомого, — я опинив ся без копійки в кишенї і без помешканя.

Спродавши перших днїв усе те з ґардероби, без чого можна було перебути, я відійшов до місцевости що прозивала ся „Усте“, де були пароходні пристанї і де в часи навіґациї кипіло шпарке працьовниче житє, а тепер було безлюдно й тихо, бо се дїялось останними днями жовтня.

Ляпаючи ногами по важкому піску і пильно придивляючись йому, бажаючи знайти які небудь послїдки поживи, я блукав самотно поміж порожними будївлями та серед торгових рундуків і думав про те, як добре бути неголодним.

При сучаснім станї культури голод душі скоріш можна вдоволити, нїж голод тїла. Ви блукаєте вулицями, вас окружають гарні на вигляд будівлї і — можна без помилки сказати — гарно обставлені в серединї; се зможе збудити у вас радісні мисли про будівництво, про гіґієну і багато ще дечого мудрого та розумного; з вами зустрічають ся вигідно й тепло одягнені люди, вони ввічливі, завше сходять вам з дороги, делїкатно, не хочучи помічати сумного факту вашого істнуваня. Далебі душа голодної людини завше живить ся краще й здоровійше душі насиченого, — се теза, з якої можна зробити дуже дотепний висновок на користь насичених!...

... Наступав вечір, падав дощ і з півночі дув рвачкий вітер. Він свистїв по порожнїх рундуках та крамничках, стукав в позабивані дошками вікна трахтирів, і хвилї ріки від його вдарів пінились, шумно плюскали на береговий пісок, високо підкидаючи свої білі хребти, і неслись одна по одній в каламутну далечінь, скваппо перекочуючись одна через другу... Здавалось, що ріка відчувала близкість зими і зо страху тїкала кудись від оковів леду. що сїеї-ж ночи міг накинути на неї півнїчний вітер. Небо було важке й похмуре, з нього безупинно падали ледви примітні для ока краплї дощу, а сумну елегію в природї округ мене підкреслювали дві обламані й потворні верби і човен перекинутий сторч біля їхнього кореня.

Перекинутий човен з пробитим дном і обдерті холодним вітром старі дерева, були гідні жалю... Усе навкруги зруйновано, безлюдно й мертво, а небо ронить невичерпні сльози. Пустельно й похмурно було навколо — здавалось, усе помірає, незабаром зостануть живим один лишень я, а мене теж чекає голодна смерть.

А менї тодї було вісїмнацять років — гарна пора!

Я ходив, ходив по зимному й вохкому піску, вистукуючи зубами трелї на честь голоду та холоду; в даремному шуканю чогось їдального я завернув за один рундук і зненацька побачив за ним зкорчену при землї фіґуру в жіночому убраню, мокрому від дощу і щільно прилипнувшому до похилених плеч. Зупинившись над нею, я придивив ся до того, що вона робила. Виявилось, що вона риє руками яму, підкопуючись до одного з рундуків.

— Пощо се тобі? — спитав я, присїдаючи на почіпки біля неї.

Вона тихо скрикнула і хутко скочила на ноги. Тепер, коли вона стояла і дивилась на мене широко відкритими сїрими очима, повними страху, — я бачив що се дївчина моїх лїт, з дуже миловидним личком, оздобленим на жаль трома великими синяками. Се псувало його, хоча синяки були порозставлювані з визначною пропорціональністю — по одному одної міри під очами і один більший на лобі, саме над перенісям. В сїй семетрії було видко роботу артиста, великого майстра псувати людські облича.

Дївчина дивилась на мене і боязнь в її очах ступнево гасла... Ось вона потрусила руки від піску, поправила на голові меткальову хустку, скулилась і промовила:

— Ти теж десь хочеш їсти?... Ану, рий... в мене руки заболїли. — Там, — вона кивнула головою в напрямі рундука — мабуть есть хлїб... а то й ковбаса. Сей рундук ще торгує...

Я став рити. Вона-ж, зачекавши трохи і подивившись на мене, присїла обік і стала помагати менї...

Ми робили мовчки. Я не можу сказати тепер, чи памятав я тієї хвилї про карні закони, про мораль, про власність та про иньші речі, які по думцї багатьох тямущих людий кожному слїд тямити по всяк час життя. Бажаючи бути як найближче до правди, я мушу признатись,

ністерий, або починає загальні авдиенциї, відмовивши передтим коротку молитву в каплици сьв. Стефана. Около години 11-ої їсть король снїдане, що складає ся з паштету або зупи, одної або двох мясних потрав та шклянки баварского пива. Підчас снїданя предкладають королеви тепи на слїдуючий день, що король переглядає і потверджує. Обід їсть всегда сам і не богато; курити майже цілком перестав. По короткім проходї в городї замку король йде знов до своєї канцеляриї, де перебуває до години 6-ої в котрій то годинї дають обід в пять накрить, з чого король споживає звичайно лише дві страви. Відтак працює він ще до 8-ої або 9-ої години, коли то з'ївши ще пару бішкоптів і випивши філїжанку гербати — йде спати. Через цілу ніч перебуває в третім покою від спальнї короля его адютант. Двері спальнї є цілу ніч отворені. Кухню цїсарску веде кухмістр двірский Вебер, що має під своєю рукою 8 кухарів, 11 помічників і 20 кухарок. Нїм страви йдуть на стіл, контролює і кушає їх контрольор Клейдер. Ціле житє двірске є спокійне і тихе.

Тайна японьских побід. Дуже цікаву причину японьских побід подає жінка одного аташе при японьскім посольстві в Льондонї — маркіза Імопо. Причина та має крити ся в „кімоно" т. є. в тій характеристичній олежи Японок, що задля своєї свободи і обширности не стїсняє нїгде тїла Японки і позволяє єї бути здоровою матірю. Дитина ще в лонї матери має найповнїйшу свободу рухів і се є власне причиною пізнїйшої зручности і подвижности Японців, якими вони перевисшають Европейців, котрих жінки навіть в найбіднїйших верствах носять тїсну одежу.

Еміґрация з Галичини. За місяць март виїхало лише через Краків до Америки 10.500 галицких еміґрантів, а на роботу до Нїмеччини і Данії около 26.000. А загалом від січня 1905 р. до 1. цьвітня с. р., т. є. за 3 місяцї виеміґрувало з Галичини 18.000 мужиків до Америки, а 31.000 до Нїмців і Данії. На лїнії Живець-Дїдичі нема обчислень, а на Плашів-Осьвенцїм виїхало меньше більше таке саме число, як на Краків.

Масове затроєнє. В Пабяніцах коло Лодзї в королївстві польскім, в фабрици тов. акц. виробів бавовняних Крушего і Ендера наступило онодї в комнатї, де викінчує ся роботи, масове затроєнє робітниць. Працювало там 112 робітниць у двох салях. Отже у салї де працювало 60 робітниць одна на раз около год. 7-ої рано захорувала: дістала дрож рук і ніг, біль голови, втрату сил і т. и. обяви наглого затроєня. За нею захорувала друга, третя, а до 5 хвиль були вже хорі всї 60. 28 з них тяжко хорих відвезено сейчас до шпиталя, де они борють ся із смертию, прочі що лекше захорували відослано домів, а фабрику замкнено, аж до розслїдженя причин затроєня.

Епізоди з часу облоги Порту Артура. В. Ж—ко, що повернув з Порт Артура подає в „Од. Лист." цікаві епізоди з часу облоги Порт Артура, які сьвідчать, що лучали ся між ворогами й ідилїчні картини. Коли борба мінами була в повнім розгарі оповідає д. Ж—ко: японьскі підкопи приблизили ся до крипостних окопів декуда на 15—25, а декуда і на 8 шагів, (форт. II.) часто між стрільцями росийскими і японьскими йшли розмови, а в однім місци веселий Японець що дня рано, висунувши голову з підкопа кричав: „здорово братци" і швидко ховав ся. Єму росийскі стрільцї відповідали сьміхом і криком: „Здравія желаем, Япошка". Всї були вдоволені. Було й таке. Чути роботу біґою. Від Росиян кричать: „Япошка, котра година?" „Четверта", відповідає той. „Кінчи роботу і йди пити чай". „Чейчаш". Шум, робота устає і показує ся голова Японця. Хтось, щоб настрашити Японця, стріляє в воздух. Японець ховає ся і сварить ся: „Чого, шкотино, штріляєш?" „Я жартував" відповідає той, що стріляв. Японець визиває его всякими словами, а всї сьміють ся. — В иньшім місци салдат питає: „Япошка, є тютюн?" „Є." „Дай табаку." „А в тебе хлїб є?" „Є." „Дай хлїба." „Добре, підлїзь на середину." „А не будеш штріляти? „Та нї дурний, ходи." І з одної сторони з поза укріпленя висуває ся салдат, а з другої Японець. „Міняють ся устисками долонї, один другому дає хлїба і тютюну і вертають ся на свої місця. Стрілянина з близька часом устає, з поза укріплень виглядають веселі салдати і Японцї. Регіт і жарти несуть ся з обох сторін. А коли із розмови вернуть на свої місця летять знов кулї і гудять набої.

Хіньскі пословиці. Приводимо кілька пословиць зі збірки Брунона Наварри „Хіньскі пословиці", що вказують на спосіб думаня і характер того народу: „Гроші се добрий слуга, але небезпечний пан." „Сильний Бог має добре обгодованих жреців." „Хто пожичає на будову — той будує на продаж." „Хто свої нотреба зменьшає, збогачує ся." „Цїни висше добрих сусїдів над далеких свояків." „Є два добрі чоловіки: один помер, а другий ще не вродив ся." „Мужчини в товаристві слухають себе, жінки оглядають себе." „Гарні жінки є переважно дуже нещасливі." „Погана подруга є цїнним скарбом." „Жаль є відгомоном загубленої чесноти." „Нїм винаймеш помешкане, розвідай ся про сусїдів." „Розумні чоловіки є дуже рідко гарними, гарні жінки рідко розумними."

Лік на отроєнє. Средством для першої помочи при случаях отроєня, яке можна мати все під рукою є таке. Більшеньку лижечку від гербати звичайної соли і половину сеї скількости гірчиці треба всипати до філїжанки лїтної або й зимної води; мішанину сю треба як найшвидше проковтнути. Се дїлає дуже швидко, прочищуючи жолудок. Якби в жолудку ще троха отруї остало, то треба випити білко із яйця і філїжанку чорної кави; бо сї материї знївечують дїлане богато отрійних материй.

Оповістки і іменованя:

„Руска Каса" в Чернівцях пригадує сим, що її бюра отворені для сторін в днї звичайні виключно від год. 9—3 а в днї сьвяточні тілько від 10—11, впрочім буде каса замкнена. — *Старшина.*

Обниженє цїни соли для худоби. Мінїстерство фінансів обнижило цїну соли для худоби о 1 кор. на 100 кґ., а цїну каменя до лизаня при вазї 5 кґ. після законної цїни соли для худоби 6 кор. на 100 кґ. із додатком 2 кор. за витискане.

Із научного кружка тов. укр. студ. „Січ". Дня 8. с. м. о годинї $8^1/_2$ вечером відбуде ся відчит т. Сьвятослава Лакусти п. з. „Про верховинських опришків" (ч. І.). Вступ вільний, гості пожадані. — За заряд научного кружка: *В. Домбровськиий*, голова.

Руска бурса в Кіцмани. В місяци мартї 1905 р. зложили жертви на кіцманьску бурсу слїдуючі Добродїйки і Добродії: Всч. отець Стефан Маланчук парох із Лукавця н. С. зібрав дня 12. марта с. р. на отвореню читальнї в Берегометї — квоту 22 корон 70 сот., на котру зложили ся: о. Ст. Маланчук 2 к., п. Ілясевич управитель почти 1 к., п. Мих. Данчул надучитель 1 к., о. Урсуляк із Бергомету 2 к., п. Савуляк учитель 1 к., п. Савкевич учитель 1 к., п. Янович учитель 1 к., п. Сидір Годованьский 1 кор., п. Гнїдий учитель 1 к., п. Андрей Розбіцкий 1 к., п. Петро Бойчук секретар громадский із Бергомету 5 к., господар Гаврило Мельничук із Мігови 40 сотиків і бергомїтскі господарі: Стефан Гавлешка 1 к., Стефан Меленка 1 к., Михайло Гавлешка 2 к., Палій Марчук 1 к. і Василь Максимчук 30 сот. — Всч. отець протоерей Стефан Івановнч із Кіцманя 40 корон; Членьскі вкладки зложили: п. Ілия Семака 2 к., п-ї Параскева Прокопович 2 к., п. Серґій Шпойнаровський 2 к., отець Апольон Сїмович 2 к., п. Евгенїй Жуковський 2 к., пан Сидір Томоруґ 2 к., п. Осип Бурачиньский 2 к., п. Володимир Григорович 2 к., п. Ілярій Федорович 2 к., п. др. Воєвідка 2 к., п. Ілярій Стратичук 2 к., п. Сидір Томоруґ 2 к., п. Евгенїй Павнель 2 к., п. Денис Омельский 2 к., п, Петро Войновский 4 к., п. Дамян Сїмович 2 к., п. Андрій Зугаєвич 2 кор., пан Дмитро де Павнель 2 к., п. Денис Евстафієвич 2 к., п. Осип Пастушиньский 2 к., пан Іван Стратичук 2 к., п. Остап Попович 2 к., п. Дмитро Падура 2 к., п. Володислав Кукелка 2 к., п. Евгенїй Мінтич 2 к., п-ї Веронїка Бульбук 4 к. і п. Стефан Костинюк 2 к.; — Добродїйка Іванна Архіп із Кліводина жертвувала 10 хлїбів і корець бараболь. — Всім жертводавцям складаємо на сїм місци, а з осібна всч. отцям Івановичеви, Маланчукови і і добродїйцї Архіп за значнїйші дари, як найсердечнїйшу подяку і щиро руске спасибіг! — За виділ кіцманьскої бурси: *Ілїя Семака* голова, *Денис Евстафієвич* касиер.

На будучий „Народний Дім" в Кіцмани жертвував п. Андрій Забачиньский надучитель в Юркївцях 7 кор. За значну до тепер зложену суму складаємо вп. добродієви сердечну подяку! — За тимчасову управу: *Ілия Семака* голова, *Денис Евстафієвич* касиер.

Із штуки і лїтератури.

Програма Шевченківского концерту що відбуде ся в XLIV. роковини смерти Тараса Шевченка заходом товариства „Бук. Боян" дня 9. цьвітня с. р. в великій салї музичного товариства в Чернівцях при співучасти п. Гедди Бухер і повної орхестри 41. п. п. після остаточної редакциї буде така: 1. Вступне слово д-ра Осипа Маковея. 2. Лисенко: Гей не дивуйтесь добрії люди — муж. хор „Бук. Бояна" в супроводї орхестри. 3. Шевченко: „До Основяненка". Деклямация п-и О. Жураківскої. 4. Шевченко-Лисенко: За сонцем хмаронька пливе — мішаний хор „Бук. Бояна" в супроводї фортепяна з сольовим квартетом п-и Г. Бухер, п-и З. Грушкевичівної, п. Модеста Левицького і п. Ол. Садагорского. 5. Вербицкий Михайло: Симфонія G-dur — виконає орхестра 41. п. п. 6. Лисенко: Народні піснї: а) Ой, щож бо то за ворон — із сольом барітоновим о. Бучка. б) Ой поїхав мій миленький — виконає мужеский хор „Бук. Бояна" в супроводї фортепяна. 7. Шевченко-Лисенко: Радуй ся ниво — оратория в 5 частях — виконає міш. хор „Бук. Бояна" в супроводї орхестри 41. п. п. Солїсти: п-а Г. Бухер, п-а Ф. Пігуляківна, п. Модест Левицький і п. Евген Федорович. Хором управляє і веде фортепяновий акомпанїямент п. Ант. Коллер. Початок точно о год. 8-ій веч. Білетів скорше набути можна у „Руский Касї" у п. Могильницкого. Вступ (без податку): льожі по 10 кор., 5 перших рядів крісел 3 кор., дальші ряди 2 кор., вступ на салю 1 кор. для учеников 50 с. Звертаємо увагу нашої публики, яка певно заповнить по береги салю музичн. товариства на величаву кантату Лисенка, що буде виконана на сїм концертї.

„Дїти Сонця". Підчас свого арештованя написав Максим Ґоркий новий драматичний твір „Дїти Сонця". Повстав він при незвичайно лихім станї здоровля Ґоркого в сїрих мурах осоружної Петропавловскої кріпости, де його держано за державну зраду, поповнену головно зладженєм проклямациї до официрів по петербурскій робітничій масакрі. „Дїтий Сонця" писав Ґоркий на сїрім „арештантскім" папері, понумерованім і означеним підписом арестантъ „Алексѣй Пѣшковъ"- Пешков, се, як звісно, дійсне імя М. Ґоркого. Першими читачами нового твору „поета босяків" були урядники департаменту полїциї і вони не найшовши в нїм нїчо протизаконного, видали вже його рукопись, що повинна появитись незабаром друком в збірнику „Знанiѣ", у якім поміщують свої твори Ґоркій, Андреєв, Бунїн, Скиталец і др. Ґоркого арештовано отсе вже четвертий раз за полїтичні справи. Побут у вогкій Петропавловскій кріпости, у поганім арештантскім убраню, значно підкосив єго здоровлє. Чахотка обявила ся в грізній формі. У него обявила ся лихорадка і плюванє кровію. Оттак брутально замордовує официяльна Росия своїх найкрасших людий, обсипуючи дощем ордерів і достатків льояльних злодіїв і мошенників. Тепер Ґоркій у Ризї і незабаром виїде до Ялти, як лиш удасть ся добути дозвіл на переїзд на те місце.

Ruthenische Revue. Nr. 6, 2-ий мартовий випуск містить: Ein Fenster nach Europa. Von R. Sembratowycz. Das Verbot der ukrainischen Sprache in Russland. Von Georges Weil (Paris); Dr. Friedrich Herz (Wien). Zum Kampfe gegen die Mundsperre in der Ukraine. Genauere Daten über die Anzahl der Ruthenen in Russland. Von M. Russow. Briefe aus und über Russland. Von Romanow. Die Kulturarbeit der Jesuiten in Galizien. Von einem grich-kath. Pfarrer. Die ruthenische Frage im österreichischen Reichstage 1848. Der Glöckner. Eine Erzählung von Danyło Mordowzew.

що був о стільки перенятий справою підкопу під рундук, що цїлком забув про все друге, крім того, що могло буть в тому рундуцї..

Вечеріло. Темрява — вохка, притихла, холодна — усе густїшала круг нас. Хвилї шуміли нїби приглушено, а дощ тарабанив об дошки рундука усе гучнїщ та частїйш... Десь прокалатав вже в калатало нїчний сторож...

Є у його підлога чи нема? — тихо спитала моя помішниця. Я незрозумів про що річ й промовчав...

— Я кажу, чи є підлога в рундуцї? Коли є, то ми даремно ломимо ся Вириємо яму, а там може грубі дошки... як їх відірвеш? Краще колодку зломати... колодка поганенька...

Добрі ідеї не густо навідують ся до жіночих голов, — але, як бачите, вони навідують ся до них... Я завше шанував добрі ідеї і завше старав ся користати з них по змозї.

Знайшовши колодку, я сїпнув за неї і вирвав разом з рихвами... Моя співучасниця вмить зігнулась і гадюкою мельнула в четверокутний отвір рундука. Звідти почув ся похвальний вигук її:

— Молодець!

Одна маленька хвальба жінки для мене дорожча, чим дитирамба від мужчини, хочби би він був красномовний, як усї давні й новітні оратори в купі. Але я тодї був в меньш чемному настрою ніж зараз, і, не звернувши уваги на комплїмент моєї товаришки, коротко й полохливо спитав її:

— Чи є щось?

Вона одноманїтно почала перелїчувати менї свої відкритя.

— Кіш з пляшками... Мішки порожні... Парасоль... Відро залїзне.

Усе се було не їстивне. Я почував що мої надії гаснуть... Але вона зненацька скрикнула радісно:

— Ага! ось він...

— Хто?

— Хлїб... цїлий... Тільки мокрий... Тримай!

До моїх ніг викотив ся хлїб, а за ним і вона, моя лицарка-товаришка. Я вже відламав кусник, запхав його до рота й жував...

— Ану менї дай... Та треба й тїкати звідси. Де-б нам піти? — Вона пильно подивила ся в пітьму на всї чотири боки... Було темно, шумно...

— Ген там човен перекинуто... гайда туди?

— Ходїм! — І ми пішли, ламаючи на ходї нашу здобич та набиваючи нею роти... Дощ змагав ся, ріка ревіла, звідкись доносив ся протяжний насьмішкуватий свист, — нїби се хтось великий, що нікого не боїть ся, обсвистував усї земні порядки, і сей поганий осїнний вечір і нас двох його героїв... Серце болїзно нило від сього посвисту; одначе я пожадливо їв, а дївчина, що йшла з лїва від мене, теж не поступала ся менї в тім.

— Як тобі на ймення? — навіщось спитав я її.

— Наталя! — коротко відповіла вона голосно плямкаючи.

Я поглянув на неї — в мене серце стисло ся від болю, я поглянув в пітьму наперед і менї уявило ся, що іронїчна мацапура моєї долї всьміхаєть ся до мене загадково й зимно...

(Далї буде).

Другі загальні збори „каси пожичкової і щадничої для громади Неполоківцї стов. зареєстрованого з необмеженою порукою", відбудуть ся дня 23. цьвітня 1905, о 11-ій годинї перед полуднем, з слїдуючим порядком: 1. справоздане касове за рік 1904; 2. вибір нової старшини; 3. зменьшене ради надзорчої на 9 членів і вибір нової ради надзорчої; 4. вибір нового касиєра і назначене платнї для него; 5. вільні внесеня.

Михайло Лупул
голова.

Упрашаю всїх тих Вп. панів що побрали календарі „Рускої Бесїди" в розпродаж а до сеї пори не звернули анї гроший анї календарів, аби в можливо короткім часї зробили одно або друге.

З поважанем
Ів. Захарко.

Перші загальні збори „рускої Каси щадничої для громади Чагор стов. зареєстрованого з необмеженою порукою" відбудуть ся 16. цьвітня 1905. із звичайним дневним порядком. — *Николай Коблюк*, начальник, *Танасій Поштарюк* заст. нач.

Видає товариство **„Руска Рада"**, в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко
З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.